Energie Management plan

RSK Netherlands

CO_2-Prestatieladder 3.1
Conform 3.B.2
Op basis van de internationale norm ISO 50001:2018 – 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 9.1 en 10.1

RSKN0102_Energie Management plan CO_2-prestatieladder

Ridderkerk, 07-07-2023
Revisie: 5

Opgesteld door:
Bas de Kwaadsteniet
Suzan van Haaster

RSK Netherlands
Burgemeester de Zeeuwstraat 2
2985 AB RIDDERKERK

Inhoud

Energie Management plan 1
RSK Netherlands 1
Inhoud 2
1. Inleiding 3
2. Normatieve verwijzingen 4
3. Reductiedoelstellingen ten opzichte van het basisjaar 5
3.1 Algemeen 5
3.2 Reductiedoelstelling per jaar per scope 5
4. Plan van Aanpak 6
4.1 Maatregelen scope 1 6
4.2 Maatregelen scope 2 7
4.3 Maatregelen scope 3 7
4.4 Doelstelling gebruik van alternatieve brandstoffen en/of groene stroom 8
5. Monitoring en meting 8
6. Periodieke opvolging / voortdurende verbetering 9
Stellingname ambitie 9
7. Actieplan: verantwoordelijkheden, taakstellingen en budget 11
7.1 Verantwoordelijkheden 11
7.2 Actieplan 11
8. Revisie 16

1. Inleiding

In de emissiereductieverklaring van 6 juni 2019 heeft RSK Netherlands de doelstelling uitgesproken om de CO_2-uitstoot met 40% te reduceren in de periode van 2019 t/m 2025 ten opzichte van de genormaliseerde CO_2-uitstoot in het basisjaar 2018 op basis van het omzetpercentage. In het eerste jaar is door het overstappen naar Nederlandse groene stroom voor de hoofdvestiging de grootste reductie te weeg gebracht. Het streven is om in de opvolgende jaren de genormaliseerde CO_2-uitstoot met 2,5% per jaar te reduceren.

Om die doelstelling te bereiken heeft het energiemanagementteam onderzoek gedaan naar de verschillende reductiemogelijkheden. Hiervoor heeft het energiemanagementteam de eigen medewerkers om advies gevraagd en gebruik gemaakt van de besparingsmaatregelen die andere bedrijven in de sector hebben genomen.

De geselecteerde maatregelen zijn samen met de doelstellingen vastgelegd in dit Energie Management Actieplan. Dit plan heeft betrekking op de periode 2019-2025. Het actieplan is opgesteld conform NEN-ISO 50001 en wordt door middel van de ondertekening van deze inleiding onderschreven door de directie.

Alle projecten van RSK Netherlands zijn min of meer vergelijkbaar. Derhalve heeft het energiemanagementteam een vaste set maatregelen gedefinieerd die in principe voor alle projecten geldt. Mochten er projecten zijn waarbij weinig van de bedrijfsmaatregelen toepasbaar zijn, dan zal het energiemanagementteam nagaan of wellicht andere maatregelen mogelijk zijn in dat specifieke project en of het geheel van bedrijfsmaatregelen wel voldoende compleet is.

Het plan is gecommuniceerd (intern en extern) en wordt voor zover mogelijk geïmplementeerd voor ons bedrijf en indien van toepassing bij de projecten waarop CO_2-gerelateerd gunningsvoordeel verkregen wordt. Voor zover implementatie van een bepaalde maatregel nog niet is gerealiseerd is hiervoor een streefdatum in het actieplan vastgelegd. Het plan wordt jaarlijks (of zo vaak als nodig) bijgesteld en goedgekeurd door de directie.

Ondertekend namens de Directie	Ondertekend namens het energie-managementteam
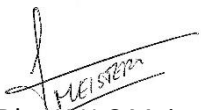	
Dhr. H.H.C Meisters Managing Director 07-07-2023	Dhr. G.S.G. de Kwaadstniet Projectleider/ CO_2-functionaris 07-07-2023

2. Normatieve verwijzingen

Dit Energie Management Actieplan is opgebouwd conform de paragrafen 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 9.1 en 10.1 van de norm NEN-ISO 50001:2018. De internationale erkende norm ISO 50001 bestaat uit eisen met gebruiksrichtlijnen voor Energie Management Systemen (EnMS).
In de onderstaande tabel is per paragraaf een verwijzing opgenomen naar het hoofdstuk in dit rapport waar het betreffende punt uit de ISO 50001-norm wordt behandeld.

ISO 50001	**Onderwerp**	**Hoofdstuk**
§ 6.2	Doelstellingen, taakstellingen, actieplan	7
§ 6.3	Uitvoeren van een energiebeoordeling	6
§ 6.4	Energie Prestatie-Indicatoren	5
§ 6.5	Uitgangswaarden voor energieverbruik / basisjaar	3
§ 9.1	Monitoren, meten en analyseren	5
§ 10.1	Afwijkingen, correcties, corrigerende en preventieve maatregelen	3

3. Reductiedoelstellingen ten opzichte van het basisjaar

3.1 Algemeen

De meest (materiële) emissies zijn bepaald in de CO_2-footprint van RSK Netherlands. Jaarlijks zal in de energiebeoordeling worden nagegaan of de emissie inventaris (onderdeel van de CO_2-footprint rapportage) actueel is en zal er vorm worden gegeven aan de reductiedoelstellingen.

De algemene bedrijfsdoelstelling is een reductie van 40% in 2025 ten opzichte van de uitstoot in het basisjaar 2018. Dit Energie Management Actieplan beschrijft welke maatregelen RSK Netherlands gaat nemen om deze reductiedoelstelling te kunnen behalen.

3.2 Reductiedoelstelling per jaar per scope

Om uiteindelijk aan de algemene bedrijfsdoelstelling te kunnen voldoen zullen we per jaar en per scope een reductiedoelstelling formuleren. In 2020 zijn de emissies vanuit de business travel door de wijzigingen van handboek 3.1 uit scope 2 gehaald en dienen deze in scope 3 gerekend te worden. Door deze wijziging zijn zowel de reductie doelstellingen aangepast alsmede de verdeling van de emissies over de voorgaande jaren om zo toch een vergelijking met het basis jaar 2018 te kunnen maken. Voor bedrijven gecertificeerd op trede 3 hoeven in scope 3 alleen de business travels gerapporteerd te worden.

- De reductiedoelstelling voor scope 1 is 2,2% per jaar. Deze reductiedoelstelling heeft betrekking op de meest materiële emissies:
    - Brandstofverbruik wagenpark (met name diesel).
- De reductiedoelstelling voor scope 2 is voor het eerste jaar 30% en voor de daaropvolgende jaren 0,3% per jaar. Deze reductiedoelstelling heeft betrekking op de meest materiële emissies:
    - Elektriciteitsverbruik.
- De reductiedoelstelling voor scope 3 is 0,1% per jaar. Deze reductiedoelstelling heeft betrekking op de business travel:
    - Vluchten en zakelijke kilometers gereden met privé voertuigen.

Referentiejaar		**Reductie doelstelling t.o.v. Referentiejaar**						
2018		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
		32,1%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
Scope 1	134,6	2,1%	2,2%	2,2%	2,2%	2,2%	2,2%	2,2%
Scope 2	46,7	30%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Scope 3[1]	6,47	-	-	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%

[1] Nieuw toegevoegd n.a.v. wijziging SKAO handboek 3.1 versie juni 2020

4. Plan van Aanpak

4.1 Maatregelen scope 1

Om te kunnen voldoen aan de reductiedoelstelling voor de periode 2019-2025 zullen we verschillende maatregelen nemen.

Duurzamer wagenpark
Deze maatregel heeft betrekking op het reduceren van dieselverbruik.

Wij willen met het 'groener' maken van ons inkoopbeleid voor voertuigen een CO_2-reductie bewerkstelligen door bij de inkoop actief te letten op de verbruiksgegevens, de CO_2-uitstoot en het energielabel bij de bedrijfswagens en het energielabel bij de aanschaf van nieuwe banden. Verwacht wordt met deze maatregelen een CO_2-besparing te halen van 10 % in de periode van 2019 t/m 2025.

De maatregel kost hoogstens extra manuren om verschillende voertuigen en banden qua verbruik te vergelijken.

https://www.energielabel.nl/autos
https://www.anwb.nl/auto/besparen/top-10-zuinige-autos

(Rij)gedrag op de projecten
Deze maatregel heeft betrekking op het reduceren van het brandstofverbruik.

De maatregel betreft het realiseren van een (rij)gedragsverandering onder het personeel op de projecten (carpoolen indien mogelijk / mogelijkheid tot bellen / Teamsoverleg in plaats van locatiebezoeken voor overleg). Voor deze maatregel is gekozen omdat eenieder binnen RSK Netherlands zijn / haar aandeel moet leveren in CO_2-besparing. Verwacht wordt met deze maatregel een CO_2-besparing te behalen van ca. 1 % over de periode van 2019 t/m 2025.

Deze maatregel zal manuren kosten om een gedragsverandering voor elkaar te krijgen bij de verschillende betrokkenen.

Nieuwe rijden
De emissiestroom waarop deze maatregel betrekking heeft is brandstofverbruik van al het materieel. Training defensief rijden / het nieuwe rijden. Alle frequente bestuurders (met name de veldwerkers) wordt een training aangeboden om de bestuurders bewust te maken van hun rijgedrag en tips mee te geven ten aanzien van het reduceren van het brandstofverbruik en veilig rijden. Naast het reguliere voertuigonderhoud is er speciale aandacht voor het wekelijks controleren van bandenspanning. De training wordt om de twee jaar herhaald om het bewustzijn te behouden. Met deze maatregel kan een CO_2-besparing behaald worden van ca. 10 % over de periode van 2019 t/m 2025. Reëel zal dit percentage iets lager liggen.

Reduceren gasverbruik bedrijfspanden
Deze maatregel heeft betrekking op het reduceren van de CO_2-uitstoot door het gasverbruik.

Onderzoeken of met een bewustere omgang met de kachel / radiatoren, het gasverbruik gereduceerd kan worden. Het gelijkmatig en elektrisch-hybride (airco) verwarmen van het pand en het op temperatuur houden van het pand zonder pieken en dalen, kan een reductie in het gasverbruik tot gevolg hebben. In 2019 is onderzocht wat de mogelijkheden zijn.

4.2 Maatregelen scope 2

Nederlandse Groene stroom inkopen
Deze maatregel heeft betrekking op het reduceren van de CO_2-uitstoot door het elektriciteitsverbruik. Voor het nieuwe pand in Ridderkerk wordt een nieuw energiecontract afgesloten voor groene stroom uit Nederland. De dependances in Amsterdam, Boxtel en IJsselstein zijn huurlocaties, waarbij RSK Netherlands geen invloed op de inkoop van energie heeft, dit wordt centraal via de verhuurders ingekocht.

De CO_2-besparing die zonne-energie en windenergie vanuit Nederland oplevert ten opzichte van grijze elektriciteit / Europese groene stroom is “rekenkundig” volgens de norm 100 %.

Voor RSK Netherlands levert dit een eenmalige reductie op van +/- 60 % bij de overgang van grijze stroom naar 100 % NL groene stroom. In de jaren daarna zal een minimale tot geen reductie plaatsvinden.

Reduceren stroomverbruik bedrijfspanden
Deze maatregel heeft betrekking op het reduceren van de CO_2-uitstoot door het elektriciteitsverbruik. Voor de vestiging Ridderkerk zal dit na de overgang op 100 % groene stroom uit Nederland voor CO_2 geen aanvullende reductie meer geven, wel is dit een reductie in het energie verbruik.

Voor de dependances is hier wel een CO_2-reductie te behalen, aangezien daar geen groene stroom uit Nederland is voorzien.

Uitzoeken of en waar LED verlichting toegepast kan worden. LED verlichting verbruikt minder stroom dan andere soorten verlichting.

Elektrisch materiaal/ equipment (zoals bijvoorbeeld printers, laptops, koelkast), als deze aan vervanging toe zijn of nieuw aangeschaft worden zal gekeken worden naar energiezuinige varianten en de energielabels.

Inventariseren in welke ruimtes niet dagelijks full time werkzaamheden worden verricht en voor deze ruimtes uitzoeken of bewegingssensoren geplaatst kunnen worden. Hiermee voorkom je dat verlichting onnodig blijft branden en reduceer je het stroomverbruik.

Indien bovenstaande mogelijkheden onderzocht zijn, zal een afweging gemaakt worden of de eventueel te maken kosten die hieruit voortvloeien in balans staan met de te verwachte CO_2-reductie.

Wij verwachten met deze maatregelen een CO_2-besparing te behalen van ca. 0,3 % per jaar over de periode van 2019 t/m 2025.

4.3 Maatregelen scope 3

Reduceren vliegkilometers
Deze maatregel heeft betrekking op het reduceren van de CO_2-uitstoot door het reizen met het vliegtuig voor trainingen en meetings in het buitenland.

Waar mogelijk zal gekeken worden om de internationale meetings meer via teams of een andere onlinemogelijkheid te kunnen doen. Door de restricties tijdens de Covid-19 pandemie is gebleken dat voor een goede meeting je niet altijd bij elkaar in dezelfde ruimte aanwezig hoeft te zijn, echter

hierbij is ook gebleken dat alle meetings naar online omzetten de productiviteit van een meeting niet ten goede komt en dat toch ook het menselijke/ sociale aspect erg gemist wordt. De verwachting is dan ook dat hier wel een kleine reductie behaald kan worden, maar dat een reductie zoals deze ten tijde van de Covid-19 pandemie zichtbaar is niet realistisch is. Deze doelstelling zal daarom in de komende jaren herzien worden.

Reduceren zakelijke kilometers met eigen auto door personeel
Deze maatregel heeft betrekking op het reduceren van de CO_2-uitstoot door zakelijke kilometers die met een privéauto gereden worden.

Indien een werknemer met een eigen auto zakelijke kilometers rijdt, heeft de werkgever geen directe invloed op de CO_2-emissies (merk / model auto / soort brandstof enz.).
Binnen RSK Netherlands zijn een aantal voertuigen aangewezen voor algemeen gebruik die eigendom zijn van RSK Netherlands zelf. Deze auto's hebben een gemiddelde CO_2-uitstoot van 90 g/km en een gemiddeld vastgesteld verbruik van 1:28. Door te promoten bij de werknemers dat zij deze auto's kunnen gebruiken, kan RSK Netherlands invloed uit oefenen op de CO_2-emissies vanuit deze gereden kilometers (het brandstof verbruik van deze auto's wordt vastgelegd onder de scope 1 emissies).

Wij verwachten met deze maatregelen een CO_2-besparing te behalen van ca. 0,1 % per jaar ten opzichte van het basis jaar over de periode van 2021 t/m 2025.

4.4 Doelstelling gebruik van alternatieve brandstoffen en/of groene stroom

In het kader van de hierboven opgestelde doelstellingen, zal de organisatie het komende jaar 'verdergaand' gaan aftasten of alternatieven zijn te vinden in de brandstoffen of in de elektriciteitsvoorziening om de reductiedoelstelling te bewerkstelligen. Zie verder ook de Interne Controle.

5. Monitoring en meting

Elke besparingsmaatregel die RSK Netherlands neemt wordt gemonitord. Hiervoor is een meet- en monitoringssysteem ingericht (zie procedure RSKN072 Monitoring van energiestromen RSK Netherlands). De monitoring en meting van de CO_2-reductiemaatregelen zal periodiek plaatsvinden. Als een maatregel in de praktijk tegenvalt, kan het energiemanagementteam beslissen om te stoppen met de maatregel en/of de monitoring.

Energie Prestatie-Indicatoren (EnPI)
Om daadwerkelijke sturing op het energieverbruik mogelijk te maken heeft RSK Netherlands een aantal EnPI geformuleerd. EnPI kunnen bestaan uit een parameter (absoluut energiegebruik), energiegebruik per eenheid (bijvoorbeeld werkdag, weekenddag, fabricatieduur, product, ploeg) of een multivariabel model.

Onderwerp	Registratie	Intervalperiode
Gasverbruik	Gasmeters	Jaarlijks
Elektriciteitsverbruik	Elektrameter	Jaarlijks
Brandstofverbruik	Tankpassen	Jaarlijks

6. Periodieke opvolging / voortdurende verbetering

Het formuleren van doelstellingen en het selecteren van besparingsmaatregelen is geen eenmalige actie. Om ervoor te zorgen dat het beleid ook daadwerkelijk onderdeel wordt van de dagelijkse bedrijfsvoering moeten deze activiteiten continu plaatsvinden.

Zo zal het energiemanagementteam gedurende het jaar de reductiemaatregelen uitvoeren, het verbruik registreren, communiceren en de processen in de organisatie periodiek bijwerken en evalueren. Door het doorlopen van de Plan-Do-Check-Act stuurcyclus zorgt het energiemanagementteam ervoor dat RSK Netherlands werkt aan voortdurende verbetering van de CO_2-prestaties.

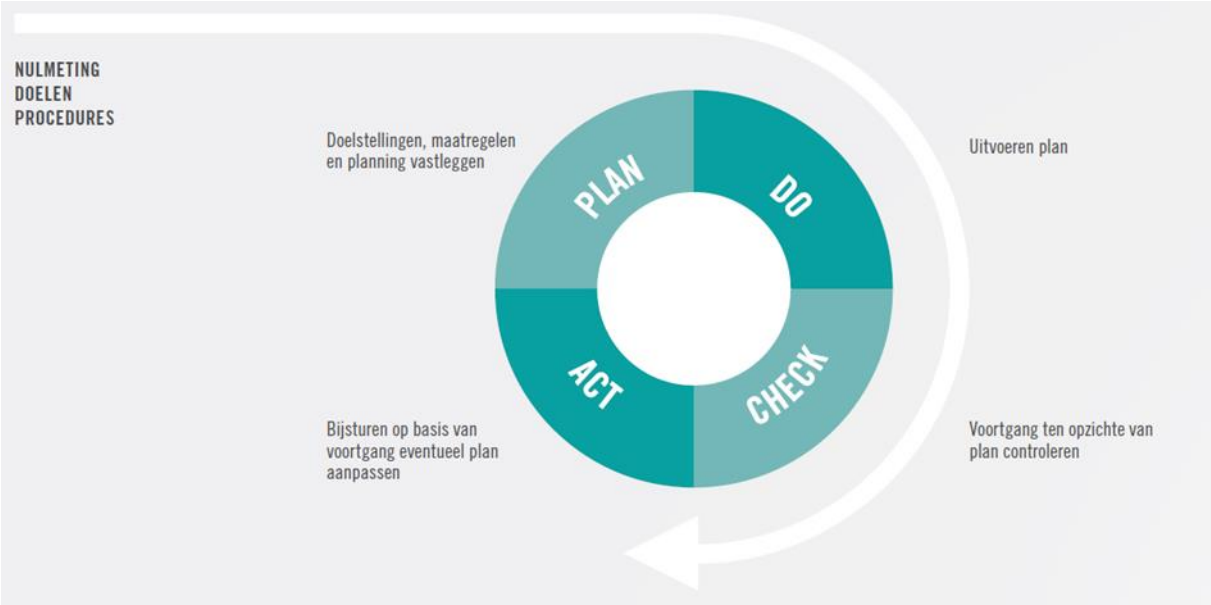

Minimaal eenmaal per jaar buigt, onder verantwoordelijkheid van de directie, de organisatie zich over het functioneren van het EnMS. De directiebeoordeling vormt samen met de energiebeoordeling mede de input tot voortdurend verbeteren.

Stellingname ambitie

Ten behoeve van de 'stellingname' is een vergelijking gemaakt van de CO_2-reductiedoelstelling van RSK Netherlands met de doelstellingen van twee willekeurige bedrijven die ook actief zijn in dezelfde sector. De 'vergelijkingsbedrijven' zijn willekeurig gekozen uit de lijst van gecertificeerde bedrijven op de website van SKAO.

Op basis van vergelijking van de doelstellingen van de bedrijven kan RSK Netherlands worden geclassificeerd als een middenmoot. Ten opzichte van het referentiejaar is in 2025 (eindtermijn) een zeer vergelijkbare doelstelling beoogd als wordt gekeken naar de doelstellingen van de sectorgenoten. Er zijn reeds diverse maatregelen genomen om de uitstoot van CO_2 te reduceren, maar deze worden niet gecategoriseerd als 'vooruitstrevend' waardoor de organisatie niet wordt geclassificeerd als 'koploper'.

Bedrijf	Referentiejaar	Reductiedoelstelling	Eindtermijn
RSK Netherlands	2018	47,6%	2025
Geofoxx	2017	73,9%	2022
BK ingenieurs	2018	Scope 1: 27,5% Scope 2: 75% Scope 3 (business travel): 6%	2025
IDDS	2014	Scope 1: 5% Scope 2 (incl. business travel): 90%	2030

7. Actieplan: verantwoordelijkheden, taakstellingen en budget

7.1 Verantwoordelijkheden

Binnen RSK Netherlands is de directie eindverantwoordelijk voor het uitvoeren van het Energie management actie plan binnen het Energie management systeem. De proceseigenaar is de CO_2-functionaris. Dat geldt zowel voor de projecten als voor binnen de organisatie.

7.2 Actieplan

#	Omschrijving reductiemaatregel	Verantwoordelijk	Status	Scope	Verwachte reductie	Opmerking
1	Constant alternatieve brandstof in de gaten houden (TRAXX diesel, AdBlue als toevoeging, rijden op gas, groene stroom wanneer mogelijk)	Directie / Energie managementteam	Lopend	1 en 2	n.v.t	
2	Bij de aanschaf van nieuwe banden actief te letten op de verbruiksgegevens (energie label). En bij de bestaande banden regelmatige controle van de bondenspanning om deze op peil te houden.	Directie / Energie managementteam	2020-2025	1	0,5 %	Voor alle voertuigen zijn zomer en winterbanden beschikbaar of worden all weather banden ingezet Voor de bestuurders van de bedrijfsvoertuigen dient 1x per kwartaal de vehicle check form (OPF055) ingevuld te worden waarin o.a. de bandenspanning gecontroleerd dient te worden (druk).
3	Bij de aanschaf van nieuwe personenauto's actief te letten op de verbruiksgegevens (CO_2 uitstoot en energie label).	Directie / Energie managementteam	2020-2025	1	5 %	Gemiddeld worden op jaarbasis 1 à 2 auto's vervangen. Gepland 12/2021 Alle nieuw aan te schaffen personenvoertuigen hebben een maximale CO_2 uitstoot van 110 gr/km. Gepland 12/2025 Alle nieuw aan te schaffen personenvoertuigen hebben een CO_2 uitstoot van minder dan 95 gr/km. *Zie overzicht Bedrijfsauto's RSK*

4	bij de aanschaf van nieuwe bedrijfsbusjes actief te letten op de verbruiksgegevens (CO_2 uitstoot en energie label).	Directie / Energie managementteam	2020-2025	1	5 %	Gepland 12/2023 Alle nieuw aan te schaffen bedrijfsbusjes mogen maximaal een CO_2 uitstoot hebben van 175 gr/km. Gepland 12/2025 Alle nieuw aan te schaffen bedrijfsbusjes mogen maximaal een CO_2 uitstoot hebben van 147 gr/km *Zie overzicht Bedrijfsauto's RSK*
5	Training defensief rijden / het nieuwe rijden voor de frequente bestuurders. Training nieuwe mensen en herhaling/opfrissing iedere 2 jaar voor medewerkers voor wie dit van toepassing is.	SHEQ officer / Energie managementteam	2019-2025	1	10 %	Conform de website van de diverse aanbieders is de reductie 10 % op de lange termijn. Hier moet de kanttekening gemaakt worden dat het dan niet om al het brandstofverbruik gaat maar enkel om de brandstof van de door de cursist bestuurde wagen.
6	Bewustzijn ten aanzien van rijgedrag op projecten vergroten d.m.v. Toolbox / awareness campagne het nieuwe rijden	SHEQ officer / Energie managementteam	Verwachting is Q2 2019 opstarten	1	1 %	Is het nodig om altijd km's te maken meer toepassen alternatieven: Carpoolen indien mogelijk / mogelijkheid tot telecoms / skypecall in plaats van locatiebezoeken voor overleg.
7	Opzetten van een campagne om mensen uit te dagen om het brandstofverbruik te reduceren d.m.v. het aanpassen van hun rijgedrag.		2020-2021	1	0,1 %	Doormiddel van het inzichtelijk maken van het brandstofverbruik bij medewerkers en het brandstofverbruik en de bijbehorende CO_2 uitstoot voorafgaande aan de campagne, tijdens de campagne en na de campagne. Het bewustzijn vergroten en het verhaal tastbaar maken.
8	Voor het nieuwe pand in Ridderkerk wordt een nieuw energiecontract afgesloten voor groene stroom uit Nederland.		Onderzoeken Q2 afsluiten Q3 2019.	2	60 % (eenmalig)	In verband met huur van de dependances in Amsterdam, Boxtel en IJsselstein heeft RSK geen invloed op de inkoop van energie op deze locaties, dit wordt centraal via de verhuurders ingekocht. De reductie betreft eenmalig 60 % bij de overgang van grijze stroom naar 100 % NL groene stroom. In de jaren daarna zal een minimale tot geen reductie plaatsvinden.
9	Onderzoeken of met een bewustere omgang met de airco/ kachel / radiatoren, het gasverbruik gereduceerd kan worden.	Directie / Energie managementteam	2020	1	n.v.t	In 2019 onderzoeken wat de mogelijkheden zijn. In 2020 doelstelling formuleren en vastleggen. Voor de vestiging Amsterdam, Boxtel en IJsselstein kan hier geen invloed op uitgeoefend worden. Het

						aandeel van RSK in het pand is dermate klein dat dit niet zichtbaar zal zijn in de data. Voor Ridderkerk zal hier naar de Covid- 19 pandemie opnieuw naar gekeken worden. Doordat minder personen op kantoor werken is het nu sneller “koud” waardoor ook sneller de verwarming hoger gezet wordt. Eind 2020 is getest met hybride verwarming waarbij de Airco ingezet is als verwarming voor individuele ruimten. Het gasverbruik nam hierdoor weliswaar af maar het equivalente elektriciteitsverbruik was onevenredig hoger. Vastgesteld is dat de inzet van Airco voor verwarming in kleinere ruimten snel leidt tot een aangenaam klimaat niveau waarna de traditionele gasverwarming in staat is het gewenste niveau beter vast te houden. Het grootste nadeel is dat dit een actieve participatie van de individuele gebruikers verlangt en dat snel vergeten wordt om de verwarming middels airco uit te schakelen als deze niet meer nodig is.
10	Uitzoeken of en waar LED verlichting toegepast kan worden.	Directie / Energie managementteam	2019	2	n.v.t	Per conventionele armatuur wordt een reductie van 63,2 % gehaald (141,44 kWh ten opzichte van 51 kWh) bij 40 branduren per week. In 2019 wordt een inventarisatie uitgevoerd van welke armaturen vervangen kunnen worden door LED verlichting. In 2020 zijn de TL verlichtingen in het gehele pand Ridderkerk vervangen voor LED. De LED lampen voor de toiletunits en trappenhuis zijn aanwezig en zullen in 2021 worden vervangen.
11	Vervangen conventionele verlichting door LED verlichting		2020-2025	2	0,1 %	Voor de vestiging Ridderkerk zal dit voor CO_2 geen reductie geven, wel is dit een reductie in het energie verbruik. Voor de dependances is hier wel een CO_2 reductie te behalen, aangezien daar geen 100 % Nederlandse groene stroom is voorzien. Het meten hiervan is echter lastig omdat we geen aparte stroommeter hebben binnen deze gebouwen. Overigens is de dependance Boxtel inmiddels volledig voorzien van LED verlichting

12	Vervangen diesel aangedreven materieel door een zuinigere variant	Allen	2019-2025	1	0,1 %.	Maatregel wordt toegepast wanneer een vervanging noodzakelijk is. Er is geen inzet meer van dieselmaterieel buiten bedrijfsvoertuigen.
13	Vervangen elektrisch materiaal / equipment door een energiezuinigere variant. (bijvoorbeeld printers, laptops, koelkast enzovoorts)	Allen	2019-2025	2	0,1 %.	Maatregel wordt toegepast wanneer een vervanging noodzakelijk is. Voor de vestiging Ridderkerk zal dit voor CO_2 geen reductie geven, wel is dit een reductie in het energie verbruik. Voor de dependances is hier wel een CO_2 reductie te behalen, aangezien daar geen 100 % Nederlandse groene stroom is voorzien. Voor 2021-2022 is een gefaseerde overgang voorzien van de bestaande Colorqube printers naar energiezuinigere varianten.
14	Inventariseren in welke ruimtes niet dagelijks full time werkzaamheden worden verricht en voor deze ruimtes uitzoeken of bewegingssensoren geplaatst kunnen worden en deze plaatsen.	Directie / Energie managementteam	2019-2025	2	0,1 %	Voor de vestiging Ridderkerk zal dit voor CO_2 geen reductie geven, wel is dit een reductie in het energie verbruik. Voor de dependances is hier wel een CO_2 reductie te behalen, aangezien daar geen 100 % Nederlandse groene stroom is voorzien.
15	Ter beschikking stellen van auto's door RSK voor zakelijke km's voor medewerkers die geen auto van de zaak hebben.	Directie	2021-2025	3	0,1 %	Voor de vestigingen Ridderkerk, IJsselstein en Boxtel is een bedrijfsauto ter beschikking die medewerkers kunnen gebruiken voor zakelijke reizen als zij geen auto van de zaak hebben. Op deze manier kan RSK invloed hebben op de CO_2 emissies bij deze reizen. Dit zal naar verwachting een kleine reductie in scope 3 emissies opleveren, maar ook mogelijk een lichte stijging in scope 1.
16	Meer aandacht voor het gebruik van online meeting bij internationale overleggen. Stel jezelf bij elke meeting de vraag is het echt noodzakelijk dat ik hier lijfelijk aanwezig ben.	Allen	2021-2025	3	0,1 %	Door minder nationale reizen te maken met (bedrijfs)auto's en veel minder internationale reizen met het vliegtuig voor meetings en trainingen zal een sterke reductie verwacht worden. Echter pas na de Covid-19 pandemie zal meer duidelijk zijn wat de toekomst hierin gaat brengen.

17	Minder werken op kantoor door het gebruik van online meeting bij overleggen. Stel jezelf bij elke meeting de vraag is het echt noodzakelijk dat ik hier lijfelijk aanwezig ben.	Allen	2021-2025	3	1 %	Door minder reizen te maken met (bedrijfs)auto's zal een sterke reductie verwacht worden. Echter pas na de Covid-19 pandemie zal meer duidelijk zijn wat de toekomst hierin gaat brengen.

8. Revisie

Gecontroleerd document	RSKN0102 (voorheen RSKN027)		**Versie nr.**		05	
Status document	Published		**Document eigenaar**		Bas de Kwaadsteniet	
Type document	Handboek		**Datum eerste uitgifte**		01-04-2019	
Initiator (en)	Bas de Kwaadsteniet		**Datum goedgekeurd**		01-04-2019	
Goedkeurder (s)	Jeroen Meisters		**Revisie datum**		07-07-2023	
			Volgende beoordelingsdatum		01-04-2025	
Revisie geschiedenis						
Datum	01-04-2019	06-06-2019	24-02-2020	16-03-2021	07-07-2023	
Revisie Nr.	01	02	03	04	05	